

EL BES D EL'AIGUA

Autora: Elvira Cambrils

Edita: Edicions del Bullent, 2010.

463 pàgs.

EL BES DE L'AIGUA ÉS UN INSTANT LLUMINÓS

Elvira Cambrils va nàixer a Pego (la Marina Alta) l'any 1955. Actualment exerceix de catedràtica de Filosofia a l'IES Enric Valor de Pego.

La seua tasca de creació literària comença amb l'elaboració de guions radiofònics i de relats breus per al programa *Grafitti* de la radio *Lliure* de Pego. La seua primera publicació és *Mira'm Amor* (Ed. Bromera, 2007), llibre guardonat amb el XXVI Premi <Blai Bellver> de narrativa dels Premis Literaris Ciutat de Xàtiva de 2006. A continuació redacta un conjunt de relats destinats al programa *Estirant el fil*

de la reconvertida *Ràdio Pego*. L'any 2010 publica la novel·la que ens ha reunit aquí *El bes de l'aigua*, en edicions del Bullent.

Elvira Cambrils ens diu d'ella mateixa, en una comunicació que va escriure per al cicle de *Dones escriptores*, organitzat per la Biblioteca Valenciana, Sant Miquel dels Reis, 21 de maig de 2009).

Escrivia amb la llengua materna, la que m'havien donat els pares, aquella amb la qual em contaven històries per a adormir-me, la que va dir t'estime, la que havia acarolat el cos fràgil i menut de la meua xiqueta, la que va embolcallar el meu fill en els primers instants de la vida, malgrat que ignorava les normes que no m'havien ensenyat a l'escola ni a l'institut ni a la Universitat...

Ni més ni menys que una declaració d'amor a la nostra llengua, també a una manera de sentir i de viure que ubica Elvira Cambrils al món. Un món que a ella i a tants altres ens havia marginat, en voler condemnar-nos a l'analfabetisme.

Darrere d'una llengua sempre hi ha un poble, uns costums, una història. En el cas de la novel·la que ens ocupa es tracta d'un poble de la Marina Alta, Pego, encara que les referències a Dénia, València, Alacant, Ebo, Adsubia, etc són constants.

Dintre la novel·la es desenvolupen dos relats ben llunyans en el temps, que de vegades s'entrellacen: l'època actual i els primers anys de la Segona República i les conseqüències posteriors. Mentre que els personatges i supose que algunes de les històries que donen vida la part contemporània de *El bes de l'aigua* són essencialment ficció, els fets i els personatges que desfilen davant nostre, en la part corresponent a 1933 podem dir que, es tracta de fets reals protagonitzats per persones reals. Aqueix període històric està estudiat amb detall al llibre de Teresa Ballester *La Segona República a Pego*, Elvira Cambrils ha ressuscitat uns noms del passat, els ha conferit ànima i vida, convertint-los així

en uns personatges literaris dotats d'una gran força. Sense voler desmerèixer les pàgines de la novel·la que transcorren els temps actuals, pense que queden una mica esfumades dintre el conjunt de la novel·la, potser pel dramatisme que traspua la trama dels fets verídics de l'any 1933, un moment històric que preludia el bienni negre de la República.

En tot cas, l'escriptora vol proposar una mena de paral·lelisme entre les dues èpoques que no deixa de ser un exercici molt interessant: recrear el passat per saber on estem ara i cap a on anem. Les conclusions a les que arriba Elvira Cambrils, dissortadament, no deixen massa espai a l'optimisme: són constatacions objectives fàcilment identificables per persones honestes.

Els personatges que habiten Uixola (alqueria musulmana, que més avant, amb la cristianització, s'anomenaria Pego) durant els primers anys de la 2ª República, s'han construït amb realisme, també amb sensibilitat, i són tan creïbles que, de vegades, quan lliges el llibre, pots tenir la impressió d'haver-los conegut personalment en algun moment de la teua vida.

El metge Guitard, per exemple, un personatge entranyable que té una força extraordinària, m'ha recordat la figura del metge Serrano, de Dénia. També he vist circular els meus pares formant part de la història. I tanta altra gent que he conegut, i d'una altra de la qual m'han parlat. La proximitat dels personatges, de les persones que visqueren eixos moments en aquells temps, és un dels molts encerts d'aquesta novel·la.

Tots els personatges que s'identifiquen amb les il·lusions de canvi que enceta la Segona República: Maria Cambrils Sendra, escriptora feminista, el metge Guitard, Pepa Pons, l'alcalde Barber, etc... com els que intenten perpetuar el

caciquisme que representen, Ricard Piera, Antonio el onanista, Ester Morant i don Alfred Torrens, apareixen davant el lector com a sers vius, i per tant, complexos. No es tracta, dons, d'una novel·la de bons i roïns, de vaquers i indis, encara què, resulta evident el posicionament ideològic d'Elvira Cambrils. *El bes de l'aigua* és, per tant, una novel·la compromesa.

El llibre homenatja també a les dones de totes les èpoques alhora que ens descobreix la figura històrica de Maria Cambrils Sendra, com a precursora dels moviments feministes.

Pego, les seues esglésies, tavernes, bordells, casinos, el paisatge de les valls, el riu Racons i la Marjal i altres indrets com Mallorca, València, el Cabanyal estan molt ben descrits i delaten l'amor de l'escriptora per la seua terra. I com no podia ser d'una altra manera, els carnivals o carnestoltes de 1933 es presenten davant nostre plens de joia, màgia i nocturnitat, amb intercanvis de disfresses que endinsen el lector en un món boirós, món més propi d'un somni que, cal vigilar per a que no es transforme en un malson.

La prosa d'Elvira Cambrils està dotada de molts recursos: de vegades és poètica, popular en ocasions, sempre fresca i potent i sobretot estem parlant d'una prosa que traspua un alè poderós i íntim. Com diu Pilar Garcia Aparicio en un quadern de navegació sobre la novel·la, que ha penjat a Internet ***El bes de l'aigua és una novel·la que apassiona i que emociona.***

El bes de l'aigua, dic jo, és un instant lluminós. El millor elogi del llibre el fa la poetessa Maria Josep Escrivà, sense saber-ho: *La llum és l'excepció*, títol d'un poema del llibre *Flors a casa*.

Enhorabona per la teva novel·la Elvira, i gràcies a totes i a tots.

Josep Bertomeu Moll